

ต้นทุนชีวิตของนักศึกษาผู้ช่วยพยาบาล รุ่นที่ 32 คณะเวชศาสตร์เขตร้อน มหาวิทยาลัยมหิดล

บุษยา เลียบทวิ* จรัสศรี ลัยทอง**
ทัศนันท์ กาบแก้ว** ศิริพรรณ พักศาลา**

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเปรียบเทียบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาต้นทุนชีวิตของนักศึกษาผู้ช่วยพยาบาล และเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของต้นทุนชีวิตก่อนและหลังเข้าศึกษาในหลักสูตร ประชากรเป็นนักศึกษาผู้ช่วยพยาบาลรุ่นที่ 32 คณะเวชศาสตร์เขตร้อน มหาวิทยาลัยมหิดล ประจำปีการศึกษา 2555 จำนวน 158 ราย เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจำนวน 48 ข้อ แบ่งเป็น 5 ประเด็นหลัก ประกอบด้วย พลังตัวตน พลังครอบครัว พลังสร้างปัญญา พลังเพื่อน และกิจกรรม และมีค่าความเชื่อมั่น 0.89 ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 วันที่ 2 กรกฎาคม 2555 ครั้งที่ 2 วันที่ 31 พฤษภาคม 2556 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยใช้สถิติแบบบรรยาย และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนต้นทุนชีวิตโดยใช้สถิติ Paired T-Test ทดสอบข้อตกลงเบื้องต้น โดยใช้สถิติ Kolmogorov-Siminrow-Test

ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า พลังสร้างปัญญาก่อนและหลังเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนน้อยกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน ส่วนพลังในด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากผลการศึกษาดังกล่าวทำให้หลักสูตรควรปรับปรุง หรือค้นหากลยุทธ์ในการเพิ่มพลัง โดยเฉพาะด้านพลังสร้างปัญญา และในด้านอื่น ๆ ให้กับนักศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและมาตรฐานในการศึกษาในหลักสูตรนี้

คำสำคัญ : ต้นทุนชีวิต นักศึกษาผู้ช่วยพยาบาล

* ผู้อำนวยการโรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล คณะเวชศาสตร์เขตร้อน มหาวิทยาลัยมหิดล

** พยาบาลวิชาชีพ โรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล คณะเวชศาสตร์เขตร้อน มหาวิทยาลัยมหิดล

Development Assets of Practical Nurse Students, Class 32th Faculty of Tropical Medicine, Mahidol University

Budsya Liabthawee Jarusri Iaitong
Thasnun Kabkaew Siripan Paksala

Abstract

This study was based on a comparative research design with the objectives of studying the development assets of practical nurse students and comparing the average scores of the development assets of students before and after study. The population for the study comprised 158 practical nurse students, class 32th, Faculty of Tropical Medicine, Mahidol University, Academic year 2012. Data was collected by using a questionnaire containing 48 items divided into five main topics composed of personal strength, family strength, wisdom-building strength, peer and activity strength and community strength. This device had reliability as 0.89. Data were collected on two occasions: on 2 July 2012 and on 31 May 2013. The demographic data were analyzed by using descriptive statistics and comparing the mean values for the development assets scores by using paired t-test statistics. The normality assumption was carried out by the Kolmogorov – Smirnov – Test.

The results were found that the pre- and post-study wisdom-building strength was statistical significant difference with the post-study scores were lower than the pre-study scores. For strengths in other areas, there were no statistical significant differences. According to this research findings, the curriculum should be developed and improved strategies to enhance strengths, particularly in terms of wisdom-building strength to students and also increase the educational efficiency and standards of this curriculum.

Keywords : Development assets, practical nurse students

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล คณะเวชศาสตร์เขตร้อน มหาวิทยาลัยมหิดล มีหน้าที่หลักในการผลิตและพัฒนาบุคลากรช่วยการพยาบาล เพื่อตอบสนองการให้บริการทางด้านสุขภาพแก่ประชาชนทั้งในประเทศ และต่างประเทศ เปิดดำเนินการสอนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2512 จนถึงปัจจุบัน มีผู้สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรนี้แล้วประมาณ 3,000 คน ดำเนินการปรับปรุงหลักสูตร 2 ครั้ง ในปี พ.ศ. 2541 และ 2553 นักศึกษามากกว่าร้อยละ 80 ของทั้งหมดเป็นนักศึกษาที่มาจากต่างจังหวัด สภาพแวดล้อมสังคม วัฒนธรรม ตลอดจนพฤติกรรมการดำรงชีวิตในแต่ละวันของนักศึกษาเหล่านั้น ย่อมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ประกอบกับเป็นบุคคลที่จัดอยู่ในวัยรุ่นตอนปลาย ซึ่งเป็นช่วงวัยที่ต้องเผชิญกับการปรับตัวทางสังคมอย่างมาก ต้องมีการปรับตัวทางสังคม และการเรียนรู้ที่แตกต่างจากการเรียนในระดับมัธยมศึกษา สัมพันธภาพกับเพื่อนใหม่ การปรับตัวทางสังคมเรื่องความเป็นอยู่ในหอพักที่ต้องแยกจากครอบครัวเดิม การเข้ากับอาจารย์ การปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน และการเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ พื้นฐานการเลี้ยงดูที่แตกต่างกันในแต่ละครอบครัว ทำให้ต้นทุนชีวิตของนักศึกษาแต่ละคนแตกต่างกัน ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ ทางโรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล จึงมีความประสงค์ที่จะสำรวจต้นทุนชีวิตของนักศึกษา

ต้นทุนชีวิต มาจากคำว่า development Assets หมายถึงต้นทุนพื้นฐานที่มีผลต่อการพัฒนาทางด้านจิตใจ สังคม สติปัญญาให้คน ๆ หนึ่งสามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างเข้มแข็ง ต้นทุนชีวิตเป็นปัจจัยสร้างหรือเป็นปัจจัยเชิงบวกทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม ที่จะหล่อหลอมให้เด็กคนหนึ่งเจริญเติบโตและดำรงชีพอยู่ในสังคมได้ โดยศึกษาต้นทุนชีวิตในช่วงแรกเข้าศึกษาในหลักสูตร และภายหลังจากสำเร็จการศึกษาในหลักสูตร โดยทำการศึกษาใน 5 ประเด็น ได้แก่ พลังตัวตน พลังครอบครัว พลังสร้างปัญญา พลังเพื่อนและกิจกรรม และพลังชุมชน และนำผลการศึกษามาเปรียบเทียบกันถ้าพบว่า ต้นทุนชีวิตในด้านใดอ่อนแอทางโรงเรียนผู้ช่วยพยาบาลจะปรับการจัดการเรียนการสอน และเพิ่มกิจกรรมต่าง ๆ ให้ส่งเสริมต้นทุนชีวิตด้านที่พร่องไป ซึ่งในแต่ละปีทางโรงเรียนได้จัดโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมแก่นักศึกษาและจัดกิจกรรมกีฬาสัมพันธ์สร้างสุขระหว่างนักศึกษาผู้ช่วยทันตแพทย์และนักศึกษาผู้ช่วยพยาบาลซึ่งเป็นกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างต้นทุนชีวิตให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างสันติสุข และช่วยสร้างบุคลากรทางด้านสาธารณสุขที่มีต้นทุนชีวิตที่ดี และมีศักยภาพในการดูแลผู้ป่วย ครอบครัว และชุมชน ตลอดจนช่วยสร้างผู้ใหญ่ที่มีต้นทุนชีวิตที่ดี เป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาต้นทุนชีวิตของนักศึกษาผู้ช่วยพยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของต้นทุนชีวิตในช่วงแรกและภายหลังสำเร็จการศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ใช้แนวคิดในการพัฒนาต้นทุนชีวิตด้านพลังสร้างปัญญาให้นักศึกษาผู้ช่วยพยาบาลภายหลังนักศึกษาสำเร็จการศึกษาแล้วจะมีต้นทุนชีวิตด้านพลังสร้างปัญญาเพิ่มขึ้น สามารถจัดการและแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม และมีความเข้มแข็งพอที่จะจัดการปัญหาที่ประสบและสามารถเป็นบุคลากรทางสุขภาพที่ผู้ใช้บริการให้ความไว้วางใจ มีงานวิจัยศึกษากระบวนการนโยบายสาธารณะเพื่อการพัฒนาต้นทุนชีวิตเด็กและเยาวชน (สายฝน เอกวรารากร และนัยนา หนูนิล, 2544) ได้ศึกษาต้นทุนชีวิตเด็กและเยาวชนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4 พื้นที่ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลไทยบุรี องค์การบริหารส่วนตำบลบางจาก องค์การบริหารส่วนตำบลท่าพญา และเทศบาลปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช รวมทั้งสิ้น 473 คน พบว่าหากมีต้นทุนชีวิตน้อยจะทำให้เด็กและเยาวชนมีความเสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติด การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การไม่รู้จักรักษาป้องกัน รวมถึงการใช้ความรุนแรง โดยพบว่าต้นทุนชีวิตที่มากขึ้นมีดังนี้ ลดพฤติกรรมเสี่ยงได้มากขึ้น ระยะเวลาการเกิดพฤติกรรมเสี่ยงได้นานขึ้น ยับยั้งพฤติกรรมเสี่ยงมากกว่าสถานะทางเศรษฐกิจและสภาพครอบครัวในบริบทต่าง ๆ พฤติกรรมที่ดีของเยาวชนเพิ่มขึ้นและมีความสำคัญต่อการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยง ดังนั้นทางโรงเรียนผู้ช่วยพยาบาลจึงได้จัดการเรียนการสอนและกิจกรรมที่สนับสนุนการเพิ่มต้นทุนชีวิตในด้านต่าง ๆ

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากร นักศึกษาผู้ช่วยพยาบาล รุ่นที่ 32 ปีการศึกษา 2555

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสำรวจต้นทุนชีวิตของเยาวชนไทย (สุริยเดว ทรีปาตี พรพรรณภา สังข์ทอง และสิริวิมล ศาลาจันทร์, 2553) เครื่องมือฉบับนี้เป็นเครื่องมือที่ได้พัฒนามาจากต่างประเทศ ซึ่งได้มีการใช้อย่างแพร่หลาย โดยพัฒนาให้สอดคล้องต่อบริบทของสังคมและวัฒนธรรมของประเทศเป็นลักษณะของตัวชี้วัดที่ดีที่มีคุณสมบัติของพลังสร้างภูมิคุ้มกัน ได้แก่ต้นทุนภายในตัวของเด็กเองและต้นทุนภายนอกซึ่งประกอบด้วยเพื่อนและกิจกรรม แบ่งการศึกษาออกเป็น 5 ประเด็นหลัก โดยประกอบด้วย พลังตัวตน พลังครอบครัว พลังสร้างปัญญา พลังเพื่อนและกิจกรรม และพลังชุมชน ค่าความเชื่อมั่น 0.89

การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูล 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 วันที่ 2 กรกฎาคม 2555 และครั้งที่ 2 วันที่ 31 พฤษภาคม 2556 ใช้เวลาตอบโดยประมาณ 30 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติแบบบรรยาย ดังนี้

1. แจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคล
2. หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ต้นทุนชีวิตของนักศึกษาผู้ช่วยพยาบาล รุ่นที่ 32
3. แปลผลค่าเฉลี่ยของคะแนน แบบสอบถามต้นทุนชีวิตของนักศึกษาผู้ช่วยพยาบาล รุ่นที่ 32 ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 3.40-4.00 หมายถึง ต้นทุนชีวิตอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 2.60-3.30 หมายถึง ต้นทุนชีวิตอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 1.80-2.50 หมายถึง ต้นทุนชีวิตอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.70 หมายถึง ต้นทุนชีวิตอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนต้นทุนชีวิตก่อนเข้ามาศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล และภายหลังสำเร็จการศึกษาโดยใช้ Paired T-Test ทดสอบข้อตกลงเบื้องต้น โดยใช้สถิติ Kolmogorov-Siminrow-Test

การพิทักษ์สิทธิ์ตัวอย่าง ผู้วิจัยพิทักษ์สิทธิ์ตัวอย่าง โดยการชี้แจงวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการวิจัย ให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบด้วยความสมัครใจ ไม่มีการระบุชื่อ มีอิสระและสิทธิ์ที่จะยุติการตอบแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอเป็นภาพรวมและทำลายแบบสอบถามเมื่อสิ้นสุดการวิจัย

ผลการวิจัย

นักศึกษาจำนวน 158 ราย ตอบแบบสอบถามสมบูรณ์และส่งกลับ 131 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82.9 เป็นเพศหญิง 124 คน คิดเป็นร้อยละ 78.5 เพศชาย 7 คน คิดเป็นร้อยละ 4.4 ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 97.7 สถานะครอบครัวบิดาและมารดาอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 75.6 พักอาศัยอยู่กับเพื่อน ร้อยละ 32.8 พักอยู่กับบิดามารดา ร้อยละ 16 มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเมือง ร้อยละ 61.1 พักอยู่นอกเมือง ร้อยละ 38.9 การเปรียบเทียบต้นทุนชีวิตก่อนและหลังเข้าเรียน แสดงในตาราง 1

ตาราง 1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยต้นทุนชีวิตก่อนและหลังเข้าเรียน

ต้นทุนชีวิต	คะแนนเฉลี่ย (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน)		P-Value
	ก่อนเข้าหลักสูตร	หลังเข้าหลักสูตร	
พลังตัวตน	2.39 (0.32)	2.43 (0.28)	0.36
พลังครอบครัว	2.60 (0.32)	2.63 (0.28)	0.69
พลังสร้างปัญญา	2.45 (0.33)	2.25 (0.43)	<0.01*
พลังเพื่อนและกิจกรรม	1.96 (0.47)	1.87 (0.50)	0.181
พลังชุมชน	2.14 (0.51)	2.14 (0.54)	0.97

* P-value < 0.05

จากผลการวิจัยพบว่า ต้นทุนชีวิตในแต่ละด้านอยู่ในระดับน้อยถึงระดับมากโดยในด้านตัวตน ก่อนและภายหลังศึกษาอยู่ในระดับน้อย ด้านพลังครอบครัวก่อนและหลังศึกษาอยู่ในระดับมาก พลังสร้างปัญญาก่อนและหลังเข้าศึกษาอยู่ในระดับน้อย ส่วนพลังเพื่อนและกิจกรรมและพลังชุมชน ก่อนและหลังเข้าศึกษาอยู่ในระดับน้อย เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยก่อนและหลังเข้าศึกษาพบว่า พลังตัวตน พลังครอบครัว พลังเพื่อนและกิจกรรม พลังชุมชนไม่แตกต่าง ส่วนพลังสร้างปัญญาแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ต้นทุนชีวิตที่ได้คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แบ่งเป็นพลังด้านต่าง ๆ ดังนี้ พลังครอบครัว ในเรื่องมีผู้ปกครองที่เป็นแบบอย่างที่ดีให้ทำตาม คะแนนเฉลี่ย 2.83 รองลงมาลำดับที่สอง ได้แก่ การได้รับความอบอุ่น เอาใจใส่จากทางครอบครัว มีคะแนนเฉลี่ย 2.82 ลำดับที่สาม ได้แก่ มีผู้ปกครองที่ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือด้านการเรียนรู้ คะแนนเฉลี่ย 2.73 ลำดับที่สี่ พลังสร้างปัญญา โดยต้องการเรียนให้ได้ดี ไม่เอาเปรียบ และรู้จักแบ่งปันผู้อื่น คะแนนเฉลี่ย 2.69 ส่วนต้นทุนชีวิตที่ได้คะแนนเฉลี่ยระดับมากเป็นลำดับสุดท้าย ได้แก่ พลังตัวตน ในด้านการให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้เกิดความเท่าเทียมในสังคม คะแนนเฉลี่ย 2.63 จะเห็นได้ว่า ต้นทุนชีวิตที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากจะเป็นพลังครอบครัวเป็นส่วนใหญ่ แสดงถึงความรักและความผูกพันของบิดามารดาที่มีต่อบุตร ถึงแม้ว่าในขณะที่ศึกษาอยู่ในหลักสูตรต้องห่างจากผู้ปกครอง แต่พลังครอบครัวเพิ่มขึ้นกว่าก่อนเข้ามาศึกษาในหลักสูตร ดังนั้นทางโรงเรียนผู้ช่วยพยาบาลควร สนับสนุนและส่งเสริมให้นักศึกษามีโอกาสได้พบผู้ปกครอง เพื่อเพิ่มและคงความผูกพันไว้

จากผลการศึกษาดังกล่าวทำให้หลักสูตรควรปรับปรุง หรือค้นหากลยุทธ์ในการเพิ่มพลังในด้านอื่น ๆ ให้กับนักศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและสร้างบุคลากรด้านสาธารณสุขที่มีมาตรฐานตามปรัชญาในหลักสูตรนี้

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญในการอภิปรายดังนี้ ต้นทุนชีวิตที่ได้คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แบ่งเป็นพลังด้านต่าง ๆ ดังนี้ พลังครอบครัว ในเรื่องมีผู้ปกครองที่เป็นแบบอย่างที่ดีให้ทำตาม คะแนนเฉลี่ย 2.83 รองลำดับที่สอง ได้แก่ การได้รับความอบอุ่น เอาใจใส่จากทางครอบครัว มีคะแนนเฉลี่ย 2.82 ลำดับที่สาม ได้แก่ มีผู้ปกครองที่ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือด้านการเรียนรู้ คะแนนเฉลี่ย 2.73 ลำดับที่สี่ พลังสร้างปัญญา โดยต้องการเรียนให้ได้ดี ไม่เอาเปรียบ และรู้จักแบ่งปันผู้อื่น คะแนนเฉลี่ย 2.69 ส่วนต้นทุนชีวิตที่ได้คะแนนเฉลี่ยระดับมากเป็นลำดับสุดท้าย ได้แก่ พลังตัวตน ในด้านการให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้เกิดความเท่าเทียมในสังคม คะแนนเฉลี่ย 2.63 จะเห็นได้ว่า ต้นทุนชีวิตที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากจะเป็นพลังครอบครัวเป็นส่วนใหญ่ แสดงถึงความรักและความผูกพันของบิดามารดาที่มีต่อบุตร ถึงแม้ว่าในขณะที่ศึกษาอยู่ในหลักสูตรต้องห่างจากผู้ปกครอง แต่พลังครอบครัวเพิ่มขึ้นกว่าก่อนเข้ามาศึกษาในหลักสูตร ดังนั้นทางโรงเรียนผู้ช่วยพยาบาลควรสนับสนุนและส่งเสริมให้นักศึกษามีโอกาสได้พบผู้ปกครอง เพื่อเพิ่มและคงความผูกพันไว้

ต้นทุนชีวิตที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ด้านพลังเพื่อนและกิจกรรม เรื่องการได้เล่นกีฬาหรือออกกำลังกายเป็นประจำ ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.40 ต่ำลำดับที่สอง ได้แก่ พลังสร้างปัญญา เรื่องสามารถพูดคุย แลกเปลี่ยนเรื่องราวเกี่ยวกับสื่อวิทยุ ทีวี สื่อประเภทอื่น ๆ กับครูเป็นประจำ ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.57 ต้นทุนชีวิตต่ำเป็นลำดับที่สาม ได้แก่ พลังเพื่อนและกิจกรรม ด้านร่วมกิจกรรมทางศาสนา หรือประกอบพิธีกรรมเป็นประจำ ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.76 จากผลการวิจัยในด้านต้นทุนชีวิตที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย อาจเกิดจากหลักสูตรมีกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างต้นทุนชีวิตในด้านพลังสร้างปัญญา พลังเพื่อนและกิจกรรม และพลังชุมชนน้อยไป ประกอบกับระยะเวลาที่ศึกษาในหลักสูตรคือ 12 เดือน โดยจะเน้นเนื้อหาทางวิชาการบรรยายและปฏิบัติในเชิงวิชาชีพเป็นส่วนใหญ่ และนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้พักหอบพักจึงทำให้กิจกรรมที่จะส่งเสริมต้นทุนด้านต่าง ๆ ดังกล่าวทำได้ในจำนวนจำกัด มีผลทำให้นักศึกษามีทัศนคติที่ไม่แตกต่างจากก่อนเข้าเรียน หรือลดน้อยลงดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

ช่วยเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนา และปรับปรุงหลักสูตรในด้านการจัดการเรียนการสอน โดยเพิ่มกิจกรรมที่ช่วยสร้างเสริมต้นทุนชีวิตในด้านที่อ่อนแอ ในด้านพลังเพื่อนและกิจกรรมจัดให้มีชมรมต่าง ๆ ให้นักศึกษาเลือกเป็นสมาชิกชมรมที่ตนสนใจ เช่น กิจกรรมจิตอาสา กิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรม ด้านพลังเพื่อนและกิจกรรม ด้านร่วมกิจกรรมทางศาสนา จัดให้มีชมรมศาสนา สอนนั่งสมาธิ และกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา

เอกสารอ้างอิง

- สุรียเดว ทรีปาตี พรรณิภา สังข์ทอง, และสิริวิมล ศาลาจันทร์. (2553). *คู่มือการใช้แบบสำรวจต้นทุนชีวิต* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แอมป์ป้า พรินต์ติ้ง กรุ๊ปจำกัด.
- สายฝน เอกวารงกูร และนัยนา หนูนิล. (2554). *รูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรเพศศึกษา รอบด้านและการพัฒนาเยาวชนเชิงบวกเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะทางเพศและต้นทุนชีวิตเด็กและเยาวชน กรณีศึกษาโรงเรียนใน 4 จังหวัดภาคใต้ตอนบน นครศรีธรรมราช กระบี่ พังงา ระนอง*. สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.